

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n ja 6 luvun 9 §:n ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden muuttamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia.

Työttömyysturvalakia ehdotetaan muutettavaksi työurien pidentämiseksi siten, että lisäpäivärahoikeuden alaikärajaa nostetaan vuonna 1961 ja sen jälkeen syntyneillä 61 vuodesta 62 vuoteen. Työttömyysturvan lisäpäivien rahoitusta ehdotetaan muutettavaksi siten, että työnantajien rahoitusvastuun päättymisikä nousisi lisäpäivien alaikärajan nostoa vastaavasti 63 vuodesta 64 vuoteen. Samalla työttömyysetuuden myöntämisenyläikärajaa ehdotetaan muutettavaksi vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneillä seuraamaan työntekijän eläkelain mukaista alimman vanhuuseläkeiän muutosta.

Ehdotetuilla muutoksella toteutetaan työmarkkinajärjestöjen vuonna 2014 tekemään eläkesopimukseen pohjautuvat työttömyysturvaa koskevat ehdotukset.

Esitys liittyy valtion vuoden 2020 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1.1.2020.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA JA SEN ARVIOINTI.....	3
2.1 Työttömyysturvan lisäpäiväoikeus.....	3
<i>Ikääntyneiden etuuksiin ja palveluihin liittyvät erityissäännökset.....</i>	<i>4</i>
<i>Ikääntyneiden työllisyys ja palveluihin osallistuminen.....</i>	<i>4</i>
<i>Aiempien lisäpäiväoikeuden ikärajojen korotusten vaikutukset ikääntyneiden asemaan..</i>	<i>5</i>
2.2 Omavastuumaksu.....	7
2.3 Työttömyysetuuden saamisen yleiset rajoitukset.....	8
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	8
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	9
4.1 Vaikutukset kansalaisiin.....	9
<i>Vaikutus työttömyyteen ja työllisyyteen.....</i>	<i>9</i>
4.2 Taloudelliset vaikutukset.....	12
<i>Vaikutus työttömyysturvamenoihin.....</i>	<i>12</i>
4.3 Vaikutukset organisaatioihin.....	12
5 ASIAN VALMISTELU.....	13
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSIKSIÄ.....	13
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	14
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	14
1.1 Työttömyysturvalaki.....	14
3 luku Etuuden saamisen yleiset rajoitukset.....	14
6 luku Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto.....	14
1.2 Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta.....	14
4 luku Työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuus.....	14
8 a luku Työnantajan työttömyysturvan omavastuumaksu.....	14
2 VOIMAANTULO.....	15
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	15
1. Laki työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n ja 6 luvun 9 §:n muuttamisesta.....	16
2. Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta.....	18

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Vuoden 2012 työurasopimuksessa työmarkkinajärjestöt sopivat työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden alaikärajan korottamisesta 60 vuodesta 61 vuoteen 1957 ja sen jälkeen syntyneillä. Työmarkkinajärjestöjen ehdotus toteutettiin työttömyysturvalain muutoksella, joka tuli voimaan 1.1.2014.¹

Vuoden 2014 eläkesopimuksen perusteella toteutettiin vuoden 2017 eläkeuudistus. Eläkesopimuksessa sovittiin lisäksi, että keskeiset työmarkkinajärjestöt arvioivat 31.5.2019 mennessä palkansaajan työttömyyspäivärahan lisäpäiväoikeutta koskevien muutosten vaikutuksia työntekijän työmarkkina-asemaan sekä erityisesti sitä, miten työurasopimuksessa sovittu 60 vuotta täyttäneiden irtisanottujen oikeus työssäoloehdon täyttävään tukityöhön ja muihin aktiivitoimiin on käytännössä toiminut. Mikäli osapuolet toteaisivat, että työurasopimuksessa sovitut toimet vaikuttavat tarkoitetulla tavalla, lisäpäiväoikeuden alaikäraja nostettaisiin vuonna 1961 ja sen jälkeen syntyneillä 61 vuodesta 62 vuoteen.

Keskeisten työmarkkinajärjestöjen esityksestä toteutettiin sosiaali- ja terveysministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, valtiovarainministeriön ja Eläketurvakeskuksen selvitys eläkeuudistuksessa sovittujen lisäpäiväoikeuteen ja ikääntyneiden aktivointiin tehtyjen muutosten vaikutuksista². Selvityksen pohjalta voitiin todeta, että ikääntyneiden etuuksien ja palveluiden muodostama turvaverkko toimii käytännössä siten, että se palauttaa valtaosan työttömyyspäivärahan enimmäisajan täyttäneistä yli 57-vuotiaista takaisin ansiopäivärahalle velvoitetyn, palkkatukityön tai työllistymistä edistävien palveluiden kautta. Selvityksen pohjalta keskeiset työmarkkinajärjestöt tekivät kesäkuussa 2019 valtiovallalle esityksen, jossa ehdotettiin muun muassa työttömyysturvan lisäpäivien ikärajan nostamisesta vuodella 61 vuodesta 62 vuoteen. Lisäpäivien alaikärajan nousua vastaavasti työnantajan omavastuuta lisäpäivien rahoituksesta muutettaisiin siten, että työnantajien rahoitusvastuun päättymisikä nousisi 63 vuodesta 64 vuoteen. Työttömyysetuuden myöntämisen yläikäraja muutettaisiin vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneillä seuraamaan työntekijän eläkelain mukaista alinta vanhuuseläkeikää. Tällä esityksellä toteutetaan työmarkkinajärjestöjen esittämät ikärajojen nostamiset.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Työttömyysturvan lisäpäiväoikeus

Vuonna 1957 tai sen jälkeen syntyneillä on oikeus saada palkansaajan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:ssä säädetyn enimmäisajan estämättä sen kalenterikuukauden loppuun saakka, jona työnhakija täyttää 65 vuotta, jos hän on täyttänyt 61 vuotta ennen enimmäisajan päättymistä.

Vuonna 1955 tai 1956 syntyneelle työnhakijalle voidaan enimmäisajan estämättä maksaa palkansaajan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa sen kalenterikuukauden loppuun saakka, jona työnhakija täyttää 65 vuotta, jos hän on täyttänyt 60 vuotta ennen enimmäisajan päättymistä.

---

¹ Laki 1049/2013.

² Sosiaali- ja terveysministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, valtiovarainministeriön ja Eläketurvakeskuksen muistio ”Selvitys eläkeuudistuksessa sovittujen lisäpäiväoikeuteen ja ikääntyneiden aktivointiin tehtyjen muutosten vaikutuksista”.

Vuosina 1950—1954 syntyneille työnhakijoille voidaan enimmäisajan estämättä maksaa palkansaajan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa sen kalenterikuukauden loppuun sakka, jona työnhakija täyttää 65 vuotta, jos hän on täyttänyt 59 vuotta ennen enimmäisajan päättymistä.

Edellytyksenä kaikissa edellä kuvatuissa tapauksissa on, että henkilöllä on enimmäisajan täytyessä työttömyysturvalain 6 luvun 11 §:ssä tarkoitettua työssäoloaikaa vähintään viisi vuotta viimeisen 20 vuoden aikana.

Ikääntyneiden etuuksiin ja palveluihin liittyvät erityissäännökset

Ikääntyneitä työnhakijoita koskee joukko erityissäännöksiä, jotka mahdollistavat heille paluun takaisin ansioturvan piiriin työttömyyspäivärahan enimmäisajan täytyttyä ja suojaavat ikääntyneiden ansioturvan tasoa.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) säädetään velvoitteesta järjestää kuntoutus-, koulutus- tai kunnan työntekomahdollisuus työttömälle työnhakijalle kuuden kuukauden ajaksi, jos hänen oikeutensa palkansaajan työttömyyspäivärahaan päättyy enimmäisajan johdosta hänen täytettyään 57 vuotta mutta ennen kuin hän täyttää 60 vuotta. Jos velvoite täyttyy velvoitetynä, henkilö voi täyttää työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevan työssäoloehdon uudestaan. 60 vuotta täyttäneille työttömille työnhakijoille, jotka eivät ole oikeutettuja työttömyysturvan lisäpäiviin, on myös olemassa subjektiivinen oikeus työllistymistä edistävään palveluun, palkkatukeen tai kunnan velvoitettyöhön, joihin osallistumalla henkilö voi täyttää työssäoloehdon uudelleen. Velvoitteen perusteella järjestetty palkkatuettu työ täyttää perussäännöstä poiketen työssäoloehtoja jokaiselta työskentelyviikolta.

Työttömyyspäivärahan enimmäiskesto lyhennettiin 1.1.2017 alkaen siten, että enimmäiskesto lyheni 500 päivästä 400 päivään. Muutos toteutettiin kuitenkin siten, että mikäli henkilö täyttää työssäoloehdon 58 vuotta täytettyään ja henkilöllä on työssäoloehtoon luettavaa työaikaa vähintään viisi vuotta viimeisen 20 vuoden aikana, työttömyysturvan kesto on muutoksen jälkeenkin 500 päivää. Valtaosalla ikääntyneistä ansioturvan kesto ei ole muutoksen johdosta lyhentynyt. 58 vuotta täyttäneiden henkilöiden ansiopäivärahan suuruus on suojattu siten, että ansiopäivärahan määrää ei määritellä uudelleen, ellei uusi päiväraha ole aiempaa korkeampi.

Ikääntyneiden työllisyys ja palveluihin osallistuminen

Ikääntyneiden työvoimaan osallistuminen ja työllisyys ovat kasvaneet koko 2000-luvun. Vielä 1990-luvulla ikääntyneiden työllisyysasteet erityisesti 60—64 vuotiaiden, mutta myös 55—59 vuotiaiden keskuudessa olivat hyvin matalia. Sen jälkeen työllisyyskehitys on parantunut vuosi vuodelta. Vahvistunut työllisyys näkyy ikäluokkien parantuneena tulokehityksenä muihin ikäluokkiin verrattuna. Positiivinen tulokehitys perustuu palkkatuloja saavien osuuden kasvuun.³

Vuonna 2017 työ- ja elinkeinopalveluiden rekistereihin perustuvan työnvälitystilaston mukaan 55—64-vuotiaita työttömiä oli 80 000 henkilöä ja Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan 39 000 Ero johtuu siitä, että osa ikääntyneistä työttömäksi työnhakijaksi rekisteröityneistä on todellisuudessa luopunut aktiivisesta työhausta, mikä on työvoimatutkimuksessa työttömyyden yksi kriteeri. Työnvälitystilaston lukujen mukaan yli 55-vuotiaiden osuus työttömistä on pysynyt melko vakaasti 26 ja 29 prosentin välillä koko 2000-luvun.

³ Ikääntyneiden työllisyyden edistämiskeinoja valmistelevan työryhmän loppuraportti, 11.3.2019. Saatavilla: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/d2b523c5-77e2-4709-b404-b330f71deab2/f9e4ed0a-6852-4f08-8e43-0e46ec6b50cc/JULKAISU_20190311125000.PDF

Ikääntyneillä työttömillä, mukaan lukien työttömyysturvan lisäpäiviin oikeutetut henkilöt, on samoin kuin muilla työnhakijoilla velvollisuus hakea työtä ja koulutusta. Työttömän kanssa laadittavassa työllistymissuunnitelmassa sovitaan muun muassa työnhausta ja sen tavoitteista sekä työnhakijalle tarjottavista palveluista. Vuoden 2017 alusta lähtien työttömien ensimmäinen työnhakuhaastattelu on tullut järjestää kahden viikon sisällä ja myöhemmät haastattelut vähintään kolmen kuukauden välein. Haastattelujen yhteydessä päivitetään työllistymissuunnitelma. Työ- ja elinkeinoministeriön seurantatiedot heinäkuulta 2019 osoittavat, että ajantasainen työllistymissuunnitelma oli 73 %:lla työttömistä. Ikäryhmittäinen tarkastelu marraskuulta 2017 osoittaa, että ikäryhmässä 55—59 vuotta ajantasaisten haastattelujen osuus oli 56 % ja 60—64-vuotiaiden ikäryhmässä 47 %.

Työttömyyden keskimääräisen keston kasvu taittui vuoden 2017 aikana. Kesäkuussa 2019 työttömyyden keskimääräinen kesto oli noin 51 viikkoa, sen ollessa ikääntyneillä 84 viikkoa. Työmarkkinoille palaamista voidaan tukea erilaisilla TE-palveluilla. Vuoden 2018 aikana 55 v. täyttäneiden työttömyysjaksoja päättyi muita syitä useammin henkilön omaehtoiseen työllistymiseen (19,4 %). 55—59 vuotiaiden keskimääräinen aktiivointiaste tammi-heinäkuussa 2019 oli 27,3%, 60—64 vuotiaiden 14,2 % ja 64 vuotta täyttäneiden 24,7 %. Kunnan järjestämään sosiaalipalveluun, kuntouttavaan työtoimintaan, osallistuttiin muita aktiivointipalveluja enemmän. Julkisista työvoimapalveluista suurimmat henkilömäärät olivat palkkatuetussa työssä.

Positiivisesta työllisyyskehityksestä huolimatta ikääntyneiden työllisyysasteet Suomessa ovat selkeästi Pohjoismaisia verrokkimaita alempana. Korkeaa työllisyysastetta muissa Pohjoismaissa selittää osittain korkeampi osa-aikaisen työn osuus. Ikääntyneiden työllisyyden edistämiskeinoja valmistelleen työryhmän yksimielinen kanta oli, että ikääntyneiden työvoimapotentialin parempi hyödyntäminen on mahdollista ja ikääntyneiden työllisyyskehitystä on tärkeää parantaa eri toimenpiteillä.⁴

Aiempien lisäpäiväoikeuden ikärajojen korotusten vaikutukset ikääntyneiden asemaan

Lisäpäiväoikeuden ikärajoja on korotettu aiemminkin ja viimeisin korotus tuli voimaan vuoden 2014 alusta lukien. Vuoden 2017 eläkeuudistuksen jatkoneuvotteluja varten sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö ja valtiovarainministeriö tuottivat virkatyönä keskeisten työmarkkinajärjestöjen käyttöön tietoa muun muassa 60 vuotta täyttäneiden työmarkkina-aseman muutoksista työurasopimuksen jälkeen ja työttömyysturvaan tehtyjen muutosten vaikutuksista ikääntyneiden työttömyysturvaan ja toimeentuloon. Lisäksi tietoa tuotettiin 60 vuotta täyttäneiden irtisanottujen palkkatuetta työtä ja muita aktiivitoimia koskevien oikeuksien toteutumisesta ja vaikuttavuudesta ja työnantajan omavastuumaksujärjestelmän vaikuttavuudesta.

Lisäpäiväoikeuden alaikärajojen korottamisen jälkeen on havaittu, että lisäpäiväoikeuden menettäneissä ikäryhmissä työllisyys on vahvistunut. Työttömyysturvan lisäpäiväoikeus voi kasvattaa ikääntyneiden työttömyyttä kahta kautta. Ensinnäkin lisäpäiväoikeuden olemassaolo saattaa kohdentaa irtisanomisia nimenomaan ikääntyneisiin. Toiseksi lisäpäiväoikeuden on arvioitu saattavan heikentää ikääntyneiden työttömien uudelleentyöllistymisen todennäköisyyttä. Ikääntyneiden työllisyys on monitahoinen asia, johon vaikuttavat monenlaiset rakenteisiin ja kannustimiin liittyvät tekijät. Lisäpäivien ikärajojen myöhentäminen vuodelle on kuitenkin johtanut siihen, että yhä useampi ikääntynyt on jatkanut pidempään työelämässä.

---

⁴ ibid.

Lisäpäiväoikeuden myöhentämisen ei ole myöskään havaittu johtaneen merkittävään tulotason heikentymiseen lisäpäiväoikeuden menettäneissä ikäluokissa, vaan itse asiassa ikärajojen siirtäminen on vahvistanut ikäluokkien keskimääräistä tulotasoa.⁵

Lisäpäiväoikeuden myöhentäminen ei myöskään ole johtanut siihen, että lisäpäiväoikeuden menettäneet työttömyyspäivärahan enimmäisajan täyttäneet henkilöt olisivat joutuneet pitkäksi aikaa työmarkkinatuella. Työmarkkinatukikausien lyhyt kesto selittyy ikääntyneiden työttömyysturvan ja palveluiden erityissäännöksillä. Keskeisiä syitä on kolme: 1) lisäpäiväoikeuden myöhentäminen pienentää ikäryhmän työttömyysriskiä; 2) jos kuitenkin jää työttömäksi kannustimet uudelleentyöllistymiselle ovat hyvät ja työllistymisen todennäköisyys säilyy nuorempien ikäryhmien tasolla 3) ikääntyneitä työnhakijoita koskeva erityinen etuuksien ja palveluiden turvaverkko palauttaa takaisin ansiosidonnaiselle työttömyyspäivärahalle henkilöt, jotka eivät työllisty avoimille työmarkkinoille. Erityissäännöksillä on varmistettu, että ikääntyneillä työttömillä on muista ikäryhmistä poikkeavia tapoja täyttää työttömyysturvan työssäoloehto.

60 vuotta täyttäneiden erityistä palveluiden turvaverkkoa ja sen vaikuttavuutta arvioitaessa voidaan todeta, että vuonna 2017 TE-palveluihin tuli ilmoituksia 1493 henkilöstä, joille on maksettu ansioturvaa 450 päivältä ja henkilöillä ei ollut oikeutta lisäpäiviin kyseistä ikäryhmää koskeneen lisäpäiväoikeuden alaikärajan muutoksen vuoksi. Näille henkilöille käynnistyi palveluprosessi. Kansaneläkelaitoksen työmarkkinatukea koskevassa etuusrekisterissä havaitaan puolestaan vuonna 2017 yhteensä 436 henkilöä, jotka ovat siirtyneet 60-vuotiaana työmarkkinatuella ansiosidonnaisen enimmäisajan täytyessä.⁶ Valtaosalla näistä työmarkkinatuella siirtyneistä työmarkkinatuen saanti jäi varsin lyhytkestoiseksi, ja suuri osa ryhmästä palautuu ansio-
päivärahalle palveluiden kautta suhteellisen pian. Joillakin henkilöillä työmarkkinatukikausi kuitenkin pitkittyi. Tähän ryhmään voidaan arvioida kuuluvan noin 100 henkilöä 60 vuotta täyttäneistä vuonna 1957 syntyneistä. Syytä siihen, miksi palveluiden tuottama turvaverkko ei näiden henkilöiden kohdalla toiminut, ei tiedetä.

Lisäpäiväoikeuden ikärajan nostamisesta seuraavia pitkäaikaisvaikutuksia on tutkittu vuonna 2005 voimaan tulleen muutoksen osalta.⁷ Tuolloin lisäpäivien ikäraja nostettiin 55 vuodesta 57 vuoteen henkilöillä, jotka ovat syntyneet vuonna 1950 tai sen jälkeen. Muutoksella ei havaittu olleen kielteisiä vaikutuksia muutoksen kohteena olleen ikäryhmän sosioekonomiseen tilanteeseen tarkastellulla 10 vuoden kaudella.⁸

---

⁵ Sosiaali- ja terveysministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, valtiovarainministeriön ja Eläketurvakeskuksen muistio ”Selvitys eläkeuudistuksessa sovittujen lisäpäiväoikeuteen ja ikääntyneiden aktivointiin tehtyjen muutosten vaikutuksista”.

⁶ Vertailun vuoksi voidaan tarkastella edellisen lisäpäiväoikeuden menettäneen kohortin eli vuonna 1955 syntyneiden tilannetta vuonna 2015. Tuolloin vuoden siirron seurauksena lisäpäiväoikeuden menettäneitä siirtyi työmarkkinatuella 377 henkilöä.

⁷ Tomi Kyyrä, Hanna Pesola: Long-term effects of extended unemployment benefits for older workers, VATT Institute for Economic Research, VATT Working Papers 89/2017. Saatavilla: <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/148926/wp89.pdf>

⁸ Tutkimuksessa verrattiin vuoden 1949 lopulla syntyneitä vuoden 1950 alussa syntyneisiin. Nämä henkilöt ovat käytännössä saman ikäisiä mutta vuoden 1950 puolella syntyneet pääsivät työttömyysturvan lisäpäiville vasta kaksi vuotta vanhempana. Korkeamman työllisyyden myötä vuoden 1950 alussa syntyneet saivat palkkatuloja kymmenen vuoden aikana noin 22 000 euroa enemmän ja vastaavasti työttömyysetuuksia noin 11 000 euroa vähemmän kuin vuoden 1949 lopulla syntyneet. Tutkimuksessa ei havaittu negatiivisia terveysvaikutuksia, joita mitattiin maksettujen työkyvyttömyys- ja sairausetuuksien määrällä ja kuolleisuudella.

2.2 Omavastuumaksu

Työttömyysturvan omavastuumaksun voi olla velvollinen maksamaan työnantaja, joka on tapaturmavakuutuslain mukaan velvollinen vakuuttamaan työntekijänsä, sekä valtion tilivirasto ja liikelaitos, jonka irtisanomisvuotta edeltäneen vuoden työttömyysvakuutusmaksun perusteena ollut palkkasumma tai sitä vastaava valtion tiliviraston tai liikelaitoksen palkkasumma on vähintään 2 086 500 euroa (vuonna 2019).

Maksuvelvollisuus syntyy, jos työsuhteen irtisanomisesta tai työntekijän lomauttamisesta johtuva työttömyys jatkuu niin, että henkilölle syntyy oikeus työttömyysturvalain mukaisiin lisäpäiviin tai jos henkilöllä työsuhteen irtisanomisesta johtuva 60 vuoden iän täyttämisen jälkeen alkanut oikeus työttömyyspäivärahaan jatkuu hänen täytettyään 63 vuotta tai hän on alkanut saada vanhuuseläkettä 62 vuotta täytettyään ja työttömyyspäiväraha on jatkunut vanhuuseläkkeelle siirtymiseen saakka.

Työnantaja ei ole velvollinen maksamaan omavastuumaksua, jos työsuhde on päätynyt ennen kuin henkilö on täyttänyt 56 vuotta, työsuhde on kestänyt alle kolme vuotta, työsuhde on irtisanottu työsopimuslain (55/2001) 7 luvun 2 §:n perusteella tai purettu työsopimuslain 8 luvun 1 §:n perusteella työntekijästä johtuvasta muusta kuin terveydellisestä syystä, työntekijä on työsuhteen päättymisen jälkeen täyttänyt uudelleen työttömyysturvalain mukaisen työssäoloehdon muun kuin alun perin irtisanoneen työnantajan palveluksessa tai työntekijä on omasta aloitteestaan ja ilman työnantajan myötävaikutusta irtisanoutunut.

Omavastuumaksun perusteena on se etuusmenoa vastaava määrä, joka irtisanotulle tai lomautetulle työntekijälle tulisi ansiopäivärahan suuruisena maksettavaksi siitä lukien, kun hänen oikeutensa lisäpäiviin alkaa, siihen saakka, kunnes hän täyttää 63 vuotta, kuitenkin vähintään yhden vuoden etuusmenoa vastaava määrä.

Jos päivärahoikeus on alkanut 60 vuoden iän täyttämisen jälkeen, oma vastuumaksun perusteena on se ansiopäivärahan suuruista etuusmenoa vastaava määrä, jolta ajalta irtisanotulle työntekijälle on maksettu työttömyysetuutta työsuhteen päättymisestä siihen saakka, kunnes hän täyttää 63 vuotta.

Täysimääräinen omavastuumaksu on 90 prosenttia omavastuumaksun perusteena olevasta etuusmenosta. Täysimääräinen omavastuumaksu peritään, jos yrityksen palkkasumma on vähintään 33 384 000 euroa (vuonna 2019).

Jos palkkasumma on tätä pienempi, oma vastuumaksu alenee lineaarisesti siten, että omavastuumaksua ei peritä, jos palkkasumma on enintään 2 086 500 euroa. Omavastuumaksu peritään lisäpäiväoikeuden alkaessa tai irtisanotun työntekijän täytettyä 63 vuotta.

Työllisyysrahasto voi jättää oma vastuumaksun perimättä, jos määrä on vähäinen. Omavastuumaksujen kokonaissumma on vaihdellut viimeisten viiden vuoden aikana noin 50 miljoonasta eurosta 70 miljoonaan euroon. Omavastuumaksuilla rahoitetaan vuosittaisista työttömyysturvan lisäpäiväkuluista noin 20–30 prosenttia.

Työnantajien omavastuumaksulla pyritään vaikuttamaan työnantajien kannustimiin irtisanoa ikääntynyt työntekijä. Joissakin tutkimuksissa on havaittu, että omavastuumaksujärjestelmä pienentää yksilöiden työttömyysriskiä.⁹

---

⁹ Hakola, T. & Uusitalo, R. 2004. Not so voluntary retirement decisions? Evidence from a pension reform.

2.3 Työttömyysetuuden saamisen yleiset rajoitukset

Työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään iästä seuraavista yleisistä työttömyysetuuden saannin rajoituksista. Työttömyysetuutta ei myönnetä työnhakijalle, joka ei ole täyttänyt 17 vuotta. Työttömyysetuus myönnetään enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona työnhakija täyttää 65 vuotta. Työttömyysetuutta myönnetään kuitenkin henkilölle sen kalenterikuukauden jälkeen, jona hän täyttää 65 vuotta, jos hänen työntekonsa on estynyt työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:n 1 momentin 14 kohdassa tarkoitetun lomautukseen rinnastettavan syyn, 4 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun lomautukseen perustuvan päivittäisen työajan lyhentämisen tai 1 a §:ssä mainitun lomautukseen perustuvan lyhennetyt työviikon taikka niin kutsutun sääesteen perusteella taikka jos hänet on kokoaikaisesti lomautettu. Näissä poikkeustilanteissa työttömyysetuus myönnetään enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona henkilö täyttää 68 vuotta.

Työntekijän eläkelain mukaan määräytyvä vanhuuseläkeikä on muutettu 1.1.2017 voimaan tulleella lakimuutoksella¹⁰. Vuonna 1965 tai sen jälkeen syntyneillä eläkeikä on sidottu eliniän odotteeseen siten, että osa odotettavissa olevasta eliniän pitenemisestä käytetään jatkossa työsäoloon. Vuonna 1965 syntyneet ovat ensimmäinen ikäluokka, jolla tämä alin vanhuuseläkeikä ylittää työttömyysturvalaissa säädetyn pääsäännön mukaisen etuuden saantia rajoittavan yläikärajan.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Tällä esityksellä toteutetaan keskeisten työmarkkinajärjestöjen hallitukselle kesäkuussa 2019 tekemässä, vuoden 2017 eläkeuudistuksen jatkoneuvotteluihin perustuvassa sopimuksessa tehdyt esityksiä¹¹. Jatkoneuvotteluita varten tuotetun tiedon perusteella vuoden 2012 työurasopimuksessa sovittu lisäpäivien ikärajan korottaminen on pidentänyt ikääntyvien työuria ja samalla ikääntyvien oikeus erityisiin palveluihin on turvannut paluun ansiopäivärahalle tilanteessa, jossa ikärajamuutoksen vuoksi henkilö ei olisi ollut oikeutettu lisäpäiviin. Sopimuksessa onkin todettu, että työurien pidentämiseksi työttömyysturvalakia muutettaisiin siten, että vuonna 1961 ja sen jälkeen syntyneiden lisäpäiväoikeuden alaikäraja nostettaisiin yhdellä vuodella 61 vuodesta 62 vuoteen. Samoin sopimuksessa todetaan, että työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia muutettaisiin siten, että lisäpäivien alaikärajan nousua vastaavasti työnantajan omavastuuta lisäpäivien ja ikääntyneiden työttömyysetuuksienrahoituksesta muutetaan nostamalla työnantajien rahoitusvastuun päättymisikä 63 vuodesta 64 vuoteen. Tavoitteena ei ole muuttaa omavastuujärjestelmän kannustimia eikä työttömyysturvan lisäpäivien rahoitusvastuita nykytilaan verrattuna.

Lisäksi samalla ehdotetaan toteutettavaksi eläkeuudistukseen perustuen työttömyysturvan yläikärajan nosto niin, että se vastaisi vuoden 2017 eläkeuudistuksessa sovitun alimman vanhuuseläkeiän ikärajojen nousua. Näin estetään tilanteet, joissa oikeus työttömyysetuuteen voisi päättyä ennen alinta vanhuuseläkeikää. Tällainen työttömyysetuuden ja vanhuuseläkkeen väliin

---

¹⁰ Laki 69/2016

¹¹ Sopimuksessa esitettiin työttömyysturvan osalta, että työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden alaikäraja nostetaan vuonna 1961 ja sen jälkeen syntyneillä yhdellä vuodella 62 vuoteen. Samalla työvoimapalvelujen resursseja lisätään ja kohdennetaan työttömyyden alkuvaiheessa myös ikääntyneille. Työurasopimuksessa (22.3.2012) sovitut ja muut ikääntyneiden työttömyysturvaan ja palveluihin liittyvät erityisehdot säilyvät ennallaan. Edelleen keskeiset työmarkkinajärjestöt esittivät, että työnantajan omavastuu lisäpäivämenosta muuttuu siten, että päätteikä nousee lisäpäivien alaikärajan nousua vastaavasti. Lisäksi järjestöt esittivät, että vuoden 2017 eläkeuudistuksessa sovitun alimman eläkeiän ikärajojen nostamisen seurauksena työttömyysturvan ja sairausvakuutuksen yläikärajaa nostetaan eläkeiän nousua vastaavalla tavalla.

jäävä aika, jolta ei olisi oikeutta työttömyysturvaan taikka eläkkeeseen, voisi johtaa toimeentulotukitarpeen kasvuun.

Työmarkkinajärjestöt esittivät lisäksi työvoimapalvelujen resurssien lisäämistä ja kohdentamista työttömyyden alkuvaiheessa myös ikääntyneille. Pääministeri Antti Rinteen hallituksen hallitusohjelman mukaan työvoimapalveluita kehitetään siten, että erityisesti työttömyyden alun palveluja tehostetaan ja mahdollistetaan entistä paremmin työttömien yksilölliset tarpeet. Samalla työttömien henkilökohtaisen palvelun resurssit TE-toimistoissa turvataan.

Ikääntyneitä työttömiä työnhakijoita koskevat pääosin samat oikeudet ja velvollisuudet kuin muitakin työnhakijoita. Palvelun tarjoaminen perustuu työnhakijoiden yhdenvertaiseen kohteeluun. Palvelua on tarjottava tasapuolisesti ja samojen periaatteiden mukaisesti kaikille asiakkaille. Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden järjestäminen on kuitenkin harkinnanvaraista ja edellyttää, että palvelun järjestäminen on henkilön tilanteen huomioon ottaen työvoimapolitiisesti tarkoituksenmukaista.

Ikääntyneiden työllisyyden edistämisessä on tärkeä huomioida etuusjärjestelmän lisäksi myös työnhakijoiden palvelut ja riittävä työnhaun tuki. Tämä ei kuitenkaan edellytä lakimuutoksia, sillä yksilöllisten palveluiden tarjoaminen ikääntyneille työnhakijoille on mahdollista nykyisin.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Vaikutukset kansalaisiin

Lisäpäiväoikeuden alaikärajan korottamisen arvioidaan aikaisemmista vastaavista muutoksista tehdyn tutkimuksen perusteella parantavan kohteena olevien ikäluokkien työllisyyttä sekä sen myötä keskimääräistä tulotasoa ja eläkekertymää¹². Niillä, jotka päätyvät muutoksen myötä ansiopäivärahan enimmäisajan päättymisen jälkeen työmarkkinatuella lisäpäivien sijaan, taloudellinen asema kuitenkin heikkenee. Tämä ryhmä arvioidaan kuitenkin nykytilan arvioissa kuvatun mukaisesti varsin pieneksi (noin 100 henkilöä 1957 syntyneistä 60 vuotta täyttäneistä 2015 muutoksen jälkeen).

*Vaikutus työttömyyteen ja työllisyyteen*¹³

Lisäpäivien ikärajan korottamista koskevan esityksen arvioidaan pidentävän työuria ja siten vähentävän työttömyyttä ja lisäävän työllisyyttä. Eläketurvakeskus on arvioinut pitkän aikavälin eläkemallia hyödyntäen, että lisäpäivien ikärajan nosto 61 ikävuodesta 62 ikävuoteen vuonna 1961 ja sen jälkeen syntyneillä vähentää työttömien lukumäärää 7 400 henkilöllä vuoden 2025 loppuun mennessä. Nosto pidentää keskimääräisiä työuria aluksi noin 0,1 vuotta työllisen ajan odotteella mitattuna. Vuoden 2035 jälkeen vaikutus kääntyy kasvuun alimman vanhuuseläkeiän noustessa ja vuoteen 2055 mennessä vaikutus on noin 12 000 henkilöä.

---

¹² Tomi Kyyrä, Hanna Pesola: Long-term effects of extended unemployment benefits for older workers, VATT Institute for Economic Research, VATT Working Papers 89/2017. Saatavilla: <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/148926/wp89.pdf>.

¹³ Työllisyysvaikutusarviot perustuvat Eläketurvakeskuksen muistioon ”Työttömyysturvan lisäpäivien ikärahan nosto”, Kaarlo Reipas 4.4.2019 ja sosiaali- ja terveystieteiden, työ- ja elinkeinoministeriön, valtiovarainministeriön ja Eläketurvakeskuksen muistioon ”Selvitys eläkeuudistuksessa sovittujen lisäpäiväoikeuteen ja ikääntyneiden aktivointiin tehtyjen muutosten vaikutuksista”.

Taulukko 1. Ikärajan noston vaikutus työttömyyteen ja työllisyyteen (Lähde: Eläketurvakeskus)

Työttömien määrä, tuhansia				
	2025	2035	2045	2055
Ei alaikärajan nostoa	280	277	278	273
Alaikärajan nosto	272	270	268	261
Noston vaikutus	-7	-7	-10	-12
Lisäpäiväläisten määrä, tuhansia				
	2025	2035	2045	2055
Ei alaikärajan nostoa	15	17	25	32
Alaikärajan nosto	7	9	14	19
Noston vaikutus	-8	-8	-11	-13
Työllisten määrä, tuhansia				
	2025	2035	2045	2055
Ei alaikärajan nostoa	2 389	2 370	2 353	2 292
Alaikärajan nosto	2 395	2 377	2 361	2 301
Noston vaikutus	6	7	8	9
Työllisen ajan odote, vuosia				
	2025	2035	2045	2055
Ei alaikärajan nostoa	34,7	34,5	34,7	35,1
Alaikärajan nosto	34,8	34,6	34,8	35,3
Noston vaikutus	0,09	0,11	0,12	0,13

Työllisten määrään ikärajan nosto vaikuttaa hieman vähemmän kuin työttömien määrään, sillä osa niistä henkilöistä, jotka eivät ikärajan noston takia päädy lisäpäiville, päättyy työvoiman ulkopuolelle ennen alinta vanhuuseläkeikää. Erityisesti työkyvyttömyyseläkkeen riski kasvaa iän myötä ja vaikuttaa näissä ikäluokissa. Vaikutus työllisyysasteeseen on samasta syystä myös hieman pienempi kuin vaikutus työttömyysasteeseen.

Taulukko 2. Ikärajan noston vaikutus työttömyys- ja työllisyysasteisiin (Lähde: Eläketurvakeskus)

Työttömyysaste, prosenttia				
	2025	2035	2045	2055
Ei alaikärajan nostoa	8,1	8,1	8,2	8,2
Alaikärajan nosto	7,9	7,9	7,9	7,9
Noston vaikutus	-0,2	-0,2	-0,3	-0,3

Työllisyysaste, prosenttia				
	2025	2035	2045	2055
Ei alaikärajan nostoa	73,2	73,1	73,1	73,2
Alaikärajan nosto	73,3	73,3	73,3	73,4
Noston vaikutus	0,2	0,2	0,2	0,2

Lisäpäivillä olevien keskimääräinen päiväraha oli vuonna 2018 noin 67,80 euroa, mikä ei eroa merkittävästi muista ansiopäivärahan saajista, kun otetaan huomioon, että lisäpäivillä olevista huomattavasti pienempi osuus saa soviteltua päivärahaa.

Taulukko 3. Lisäpäivillä olevat ammattialan mukaan vuonna 2018

Lisäpäivien saajat ammatin mukaan 2018		
Ammattiluokka	Henkilöä	Prosenttia
Yhteensä	17 391	100 %
Johtajat, ylimmät virkamiehet ja järjestöjen	385	2.2 %
Erityisasiantuntijat	2 413	13.9 %
Asiantuntijat	2 319	13.3 %
Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	1 760	10.1 %
Palvelu- ja myyntityöntekijät	2 520	14.5 %
Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	346	2.0 %
Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	2 797	16.1 %
Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	1 670	9.6 %
Muut työntekijät	1 550	8.9 %
Muut / luokittelemattomat	726	4.2 %
Tuntematon	905	5.2 %

Lisäpäivillä on tällä hetkellä melko saman verran miehiä ja naisia. Aiemmassa selvityksessä on myös havaittu, että työttömyyspäivärahan enimmäisajan täyttymisen johdosta työmarkkinatuella siirtyneiden sukupuolijakauma oli hyvin tasainen, joten tämänhetkisen tilanteen valossa esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä sukupuolivaikutuksia.

Taulukko 4. Lisäpäivillä olevat sukupuolen mukaan vuonna 2018

Lisäpäivillä olevat sukupuolen mukaan 2018	
Mies	Nainen
49.0 %	51.0 %
8 520	8 871

Maantieteellisesti lisäpäivillä olevat jakautuvat pitkälti maakuntien työttömyysasteiden ja asukaslukujen suhteessa, joskin Uudellamaalla lisäpäivillä on suhteellisesti harvempi kuin muualla maassa työttömyysaste huomioon ottaen. Tämä johtunee Uudenmaan muuta maata nuoremasta väestörakenteesta.

Työttömyysetuuden yleisen ikärajan korottamisella vastaamaan vuonna 1965 tai sen jälkeen syntyneiden kohdalla vanhuuseläkeikää turvataan toimeentuloa nykyisen yläikärajan ja van-

huuseläkeikärajan välillä. Ilman muutosta näihin ikäluokkiin kuuluvilla ei lainkaan olisi oikeutta työttömyysetuuteen ajanjaksolta, joka alkaa sen kuun jälkeen jona henkilö täyttää 65 vuotta päättymisen vanhuuseläkeoikeuden alkamisen kuukauteen.

4.2 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutus työttömyysturvamenoihin

Vuonna 2018 lisäpäivien perusteella maksettiin yhteensä noin 169 miljoonaa euroa työttömyyspäivärahaetuuksia päivärahoja. Saajia oli keskimäärin kuukaudessa noin 10 000. Lisäpäiväoikeuden ikärajan korottamisella on työttömyyspäivärahamenoja alentava vaikutus. Vuodesta 2020 alkaen lisäpäiväoikeuden ikärajan korottamisen arvioidaan alentavan vuosittain työttömyyspäivärahamenoja noin 50 miljoonaa euroa, josta valtiolle kohdistuu 23 miljoonaa euroa, työllisyysrahastolle 24 miljoonaa euroa ja työttömyyskassoille 3 miljoonaa euroa.

Ehdotus korottaa sitä ikärajaa, jolloin oikeus työttömyysetuuteen päättyy, voi myös vaikuttaa työttömyysturvan etuusmenoon. Jos vuodesta 2030 alkaen vanhuuseläkkeelle siirtymisen alin ikäraja elinaikaodotteen noususta johtuen nousee, vuodesta 2030 alkaen vuonna 1965 tai sen jälkeen syntyneitä koskevan työttömyysetuuden saannin yleisen ikärajan nostaminen tulee josakin määrin lisäämään työttömyysetuusmenoja. Tämän menokasvun suuruutta ei tässä vaiheessa ole mahdollista arvioida, sillä se on riippuvainen yleisestä työllisyystilanteesta ja erityisesti ikääntyvien työllisyystilanteesta. Menovaikutuksen osalta on kuitenkin huomioitava, että siltä osin kuin ikärajan korottaminen tarkoittaa palkansaajan työttömyyspäivärahan niin kutsutun lisäpäiväoikeuden pidentymistä, valtio ei nykyäänösten perusteella osallistu menokasvun rahoittamiseen. Mahdollisesta menokasvusta on tarpeen lisäksi huomioida se, että kyse on ensisijaisen, syyperusteisen etuuden myöntämisen ehdosta. Esitetyllä muutoksella on mahdollista vähentää perustoimeentulotuen tarvetta, joka syntyisi, jos työttömyysturvan ja vanhuuseläkkeen väliin syntyisi kausi jolta ensisijaisia etuuksia ei myönnetä.

Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan 65-vuotiaiden ikäluokassa on vuonna 2030 noin 70 000 henkilöä. Vuonna 2017 ansiosidonnaista työttömyysturvaa sai 63-vuotiaista Fivan tilastojen mukaan noin 4 % (1954 syntyneillä ikäluokan alin vanhuuseläkeikä 63 v.). Kun ottaa huomioon myös perusturvan työttömyysetuuksilla olevat, työttömyysetuuden saannin yleisen ikärajan nostaminen vaikuttaisi arviolta 3000-4000 henkilöön vuonna 2030. Tähän kuitenkin vaikuttavat lukuisat erilaiset tekijät työttömyysasteen ja elinajanodotteen muutoksista muutoksiin etuus- ja palvelujärjestelmissä, kulttuurissa ja ikäluokkien terveydessä ja toimintakyvyssä.

4.3 Vaikutukset organisaatioihin

Muutoksella odotetaan olevan vaikutusta Työllisyysrahastoon, Kansaneläkelaitokseen ja työttömyyskassoihin.

Lisäpäiväoikeuden alaikärajan ja työnantajan omavastuun pääteian nostaminen aiheuttavat muutoksia Työllisyysrahaston ja työttömyysetuuden maksajien väliseen ilmoitusliikenteeseen. Muutos tulee edellyttämään tietojärjestelmämuutoksia Työllisyysrahastolle, työttömyyskassoille ja Kansaneläkelaitokselle.

Omavastuujärjestelmän muutokset edellyttävät muutoksia työnantajille suunnattuun tiedotukseen ja neuvontaan. Lisäpäiväoikeuden alaikärajan muutos voi voimaantullessaan lisätä neuvontatilanteiden määrää Kansaneläkelaitoksessa ja työttömyyskassoissa. Vaikutukset arvioidaan kuitenkin vähäisiksi.

Ostavastuujärjestelmän tarkoitus on osaltaan kannustaa sen piiriin kuuluvia suuria työnantajia toimimaan siten, että työntekijät jatkaisivat työssä vanhuuseläkeikään saakka. Lisäpäivien rahoituksesta omavastuumaksun tuotolla on katettu merkittävä osa. Esityksellä ei ole tarkoitus muuttaa omavastuujärjestelmän kannustimia eikä työttömyysturvan lisäpäivien rahoitusvas-tuita. Työnantajan omavastuun pääteian korottamisen tai sen tekemättä jättämisen vaikutus työt-tömyysvakuutusmaksuihin on vähäinen.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu yhteistyössä keskeisen työmarkkinajärjestöjen ja Suomen Yrittäjät ry:n kanssa. Työ- ja elinkeinoministeriö on osallistunut esityksen valmisteluun. Esityksestä on pyy-detty lausunto seuraavilta tahoilta: Akava, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry, Eläketurvakeskus, Kansaneläkelaitos, Kunnallinen työmarkkinalaitos, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, Suomen Kuntaliitto, Suomen ammattiliittojen keskusjär-jestö SAK ry, Suomen Yrittäjät ry, STTK ry, työ- ja elinkeinoministeriö, Työllisyysrahasto, Työttömyyskassojen yhteisjärjestö, Työttömien Keskusjärjestö ry ja valtiovarainministeriö.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2020 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yh-teydessä.

Tässä esityksessä on ehdotettu muutettavaksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 8 a luvun 24 ja 24 a §:ää, joiden muuttamista on ehdotettu eduskunnassa vireillä olevassa halli-tuksen esityksessä eduskunnalle laeiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain ja työt-tömyysturvalain muuttamisesta (HE xx/2019)

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Työttömyysturvalaki

3 luku Etuuden saamisen yleiset rajoitukset

1 §. Yleiset rajoitukset. Pykälän 1 momentissa säädetään työttömyysetuuden saantia koskevista yleisistä ikärajoista. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että etuuden saannin yläikäraja muutettaisiin vuonna 1965 tai sen jälkeen syntyneiden kohdalla seuraamaan työntekijän eläkelain 11 §:ssä tarkoitettua alinta vanhuuseläkeikää. Pykälän 2 momenttiin, joka koskee niitä poikkeustilanteita, joiden vallitessa etuutta voidaan maksaa myös 65 vuotta täyttäneelle, ehdotetaan tehtäväksi 1 momenttiin ehdotettua seuraava ikäraja koskeva täsmennys.

6 luku Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

9 §. Lisäpäiväoikeus. Pykälän 1 momentissa säädetään lisäpäiväoikeuden alkamisesta. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että vuonna 1961 tai sen jälkeen syntyneiden lisäpäiväoikeuden ikäraja korotettaisiin yhdellä vuodella. Vuonna 1961 tai sen jälkeen syntyneen olisi täytettävä 62 vuotta ennen työttömyyspäivärahan enimmäisajan täyttymistä, jotta hänelle voidaan maksaa päivärahaa sen kalenterikuukauden loppuun, jona hän täyttää 65 vuotta.

Pykälän 1 momentin 1 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi maininta vuosina 1950—1954 syntyneiden oikeudesta lisäpäiviin, sillä vuonna 1954 syntyneet tai sitä vanhemmat ovat jo täyttäneet työttömyysetuuden myöntämisen yläikärajan.

Lisäksi pykälään ehdotetaan tehtäväksi 3 luvun 1 §:ää vastaava etuuden saannin ylintä ikää koskeva muutos.

1.2 Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta

4 luku Työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuus

12 a §. Vakuutusmaksuvelvollisuutta koskevat rajoitukset. Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädetään työttömyysvakuutusmaksun yläikärajasta, mikä on 65 vuotta. Kohtaan ehdotetaan lisättäväksi sen soveltamisen rajoittamista merkitsevä säännös siitä, että kohtaa sovelletaan ennen vuotta 1965 syntyneisiin. Esityksessä ehdotetaan momenttiin lisättäväksi uusi 2 a kohta, joka koskisi työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuuden päättymistä vuonna 1965 tai sen jälkeen syntyneillä. Muutoksen myötä työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuuden ikäraja seuraisi työntekijän eläkelain 11 §:ssä tarkoitettu alinta vanhuuseläkeikää ja sitä mihin saakka työttömyyspäivärahaa on pääasiallisesti työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n perusteella mahdollista maksaa.

8 a luku Työnantajan työttömyysturvan omavastuumaksu

24 §. Maksuvelvollisuus. Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädetään muun muassa työnantajan omavastuumaksuvelvollisuudesta tilanteissa, joissa henkilöllä työsuhteen irtisanomisesta johdettava 60 vuoden iän täyttämisen jälkeen alkanut oikeus työttömyyspäivärahaan jatkuu hänen täyttään 63 vuotta. Tätä ikärajaa ehdotetaan korotettavaksi 64 ikävuoteen.

24 a §. Omavastuumaksun määrä. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työnantajan lisäpäivien omavastuun pääteikää korotetaan vuodella. Työnantajan omavastuumaksun perusteena olisi se etuusmenoa vastaava määrä, joka irtisanotulle tai lomautetulle työntekijälle tulisi ansiopäivärahan suuruisena maksettavaksi siitä lukien, kun hänen oikeutensa lisäpäiviin alkaa, siihen saakka, kunnes hän täyttää 64 vuotta. Omavastuumaksun perusteena olisi kuitenkin vähintään yhden vuoden etuusmenoa vastaava määrä.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi 1 momenttia vastaavasti siten, että työnantajan omavastuun perusteena 24 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa olisi se ansiopäivärahan suuruista etuusmenoa vastaava määrä, jolta ajalta irtisanotulle työntekijälle on maksettu työttömyysetuutta työsuhteen päättymisestä siihen saakka, kunnes hän täyttää 64 vuotta.

24 b §. Omavastuumaksun periminen ja palauttaminen. Pykälän 1 momentissa säädetään omavastuumaksun perimisen ajankohdasta. Omavastuumaksu peritään 24 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisissa tilanteissa irtisanotun työntekijän täytettyä 63 vuotta. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että omavastuu peritään irtisanotun työntekijän täytettyä 64 vuotta.

24 e §. Velvollisuus tietojen antamiseen. Pykälän 3 momentin 2 kohdassa säädetään Finanssivalvonnan ja Kansaneläkelaitoksen velvollisuudesta antaa Työllisyysrahastolle tieto niistä henkilöistä, joiden työnantajalla saattaa olla omavastuumaksuvelvollisuus 24 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella. Kohdan ikärajaa ehdotetaan korotettavaksi vuodella 63 vuodesta 64 vuoteen vastaamaan työnantajan omavastuumaksuvelvollisuuden ikärajan korotusta.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

Ennen vuotta 1961 syntyneestä työntekijästä maksettavaan omavastuumaksuun sovellettaisiin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 8 a luvun säännöksiä sellaisina kuin ne ovat voimassa 31.12.2019 saakka. Työllisyysrahasto voisi ryhtyä lakimuutoksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin jo ennen lakimuutoksen voimaantuloa.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Täydennetään

1.

Laki

työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n ja 6 luvun 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 3 luvun 1 §:n 1 ja 2 momentti sekä 6 luvun 9 §:n 1 momentti
sellaisina kuin niistä ovat 3 luvun 1 §:n 1 momentti laissa 1188/2009 ja 3 luvun 1 §:n 2 momentti ja 6 luvun 9 §:n 1 momentti laissa 1049/2013, seuraavasti:

3 luku

Etuuden saamisen yleiset rajoitukset

1 §

Yleiset rajoitukset

Työttömyysetuutta ei myönnetä työnhakijalle, joka ei ole täyttänyt 17 vuotta. Ennen vuotta 1965 syntyneellä työnhakijalla työttömyysetuus myönnetään enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona työnhakija täyttää 65 vuotta. Vuonna 1965 tai sen jälkeen syntyneellä työnhakijalla työttömyysetuus myönnetään enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona hän täyttää työntekijän eläkelain 11 §:ssä tarkoitetun vanhuuseläkeiän.

Työttömyysetuutta voidaan kuitenkin myöntää enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona henkilö täyttää 68 vuotta, jos henkilön työnteko on estynyt 1 luvun 5 §:n 1 momentin 14 kohdassa, 4 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tai 1 a §:ssä mainituista syistä taikka jos hänet on kokoaikaisesti lomautettu.

---

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

9 §

Lisäpäiväoikeus

Palkansaajan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa maksetaan 7 §:ssä säädetyn enimmäisajan estämättä sen kalenterikuukauden loppuun saakka, jona työnhakija täyttää 3 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetyn työttömyysetuuden myöntämisen enimmäisiän, jos hän on syntynyt:

- 1) vuonna 1955 tai 1956 ja jos hän on täyttänyt 60 vuotta ennen enimmäisajan päättymistä;
  - 2) vuosina 1957—1960 ja jos hän on täyttänyt 61 vuotta ennen enimmäisajan päättymistä;
  - 3) vuonna 1961 tai sen jälkeen ja jos hän on täyttänyt 62 vuotta ennen enimmäisajan päättymistä.
-

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

2.

Laki

työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 12 a §:n 1 momentin 2 kohta, 24 §:n 1 momentti, 24 a §:n 1 ja 2 momentti, 24 b §:n 1 momentti ja 24 e §:n 3 momentin 2 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 12 a §:n 1 momentin 2 kohta laissa 1653/2015, 24 §:n 1 momentti laissa 1076/2018, 24 a §:n 1 ja 2 momentit laissa 970/2013, 24 b §:n 1 momentti laissa 1301/2002 ja 24 e §:n 3 momentin 2 kohta laissa 522/2018, sekä

lisätään lain 12 a §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 1653/2015, uusi 2 a kohta seuraavasti:

4 luku

Työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuus

12 a §

Vakuutusmaksuvelvollisuutta koskevat rajoitukset

Työttömyysvakuutusmaksua ei makseta:

- 1) ajalta ennen sitä seuraavaa kalenterikuukautta, jona työntekijä täyttää 17 vuotta;
  - 2) sen kalenterikuukauden jälkeen, jona ennen vuotta 1965 syntynyt työntekijä täyttää 65 vuotta;
    - 2 a) sen kalenterikuukauden jälkeen, jona vuonna 1965 tai sen jälkeen syntynyt työntekijä täyttää työntekijän eläkelain 11 §:ssä tarkoitetun alimman vanhuuseläkeiän;
  - 3) jos työnantajan kalenterivuoden aikana maksamat palkat ovat yhteensä enintään 1 200 euroa;
  - 4) työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitetusta yrittäjästä;
  - 5) urheilijasta;
  - 6) työntekijästä, joka palvelee meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) mukaiseen kauppa-alusluetteloon merkityssä suomalaisessa aluksessa ja joka ei asu Suomessa;
  - 7) työntekijästä, johon ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturva-asetusten tai Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella;
  - 8) työntekijästä, johon sovelletaan kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annettua lakia (907/2017).
-

8 a luku

Työnantajan työttömyysturvan omavastuumaksu

24 §

Maksuvelvollisuus

Työttömyysturvan omavastuumaksun on velvollinen maksamaan 12 §:ssä tarkoitettu työnantaja sekä valtion kirjanpitoyksikkö ja liikelaitos, jonka irtisanomisvuotta edeltäneen vuoden työttömyysvakuutusmaksun perusteena ollut palkkasumma tai sitä vastaava valtion kirjanpitoyksikön tai liikelaitoksen palkkasumma on vähintään 2 086 500 euroa, jos:

1) työsuhteen irtisanomisesta tai työntekijän lomauttamisesta johtuva työttömyys jatkuu niin, että henkilölle syntyy oikeus työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:n 1 momentin mukaisiin lisäpäiviin; tai

2) henkilöllä työsuhteen irtisanomisesta johtuva 61 vuoden iän täyttämisen jälkeen alkanut oikeus työttömyyspäivärahaan jatkuu hänen täytettyään 64 vuotta tai hän on alkanut saada vanhuuseläkettä 63 vuotta täytettyään ja työttömyyspäiväraha on jatkunut vanhuuseläkkeelle siirtymiseen saakka.

---

24 a §

Omavastuumaksun määrä

Omavastuumaksun perusteena 24 §:n 1 momentin 1 kohdan tarkoittamissa tilanteissa on se etuusmenoa vastaava määrä, joka irtisanotulle tai lomautetulle työntekijälle tulisi ansiopäivärahan suuruisena maksettavaksi siitä lukien, kun hänen oikeutensa lisäpäiviin alkaa, siihen saakka, kunnes hän täyttää 64 vuotta, kuitenkin vähintään yhden vuoden etuusmenoa vastaava määrä.

Omavastuun perusteena 24 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa on se ansiopäivärahan suuruista etuusmenoa vastaava määrä, jolta ajalta irtisanotulle työntekijälle on maksettu työttömyysetuutta työsuhteen päättymisestä siihen saakka, kunnes hän täyttää 64 vuotta.

---

24 b §

Omavastuumaksun periminen ja palauttaminen

Omavastuumaksu peritään 24 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti lisäpäiväoikeuden alkaessa ja 24 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti irtisanotun työntekijän täytettyä 64 vuotta.

---

24 e §

Velvollisuus tietojen antamiseen

Finanssivalvonnan ja Kansaneläkelaitoksen on annettava Työllisyysrahastolle salassapitosäännösten ja muiden tiedon luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä:

1) huhtikuun ja lokakuun loppuun mennessä henkilötunnus, työttömyyskassan numero ja tieto ensimmäisestä lisäpäivästä niistä henkilöistä, joiden oikeus lisäpäiviin on alkanut edeltäneiden kuuden kuukauden aikana; ja

2) huhtikuun loppuun mennessä henkilötunnus ja työttömyyskassan numero niistä edellisen kalenterivuoden aikana 64 vuotta täyttäneistä henkilöistä, jotka ovat saaneet työttömyyspäivärahaa 64 vuotta täytettyään ja joiden oikeus työttömyysturvalain mukaisiin lisäpäiviin ei ole alkanut ennen 64 vuoden täyttämistä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

Ennen vuotta 1961 syntyneestä työntekijästä maksettavaan omavastuumaksuun sovelletaan lain 8 a luvun mukaisia työnantajan työttömyysturvan omavastuumaksua koskevia säännöksiä sellaisina kuin ne ovat voimassa 31.12.2019 saakka.

Helsingissä päivänä   kuuta 20

Pääministeri

Antti Rinne

Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen